

ТЕРИТОРИАЛНО СТАТИСТИЧЕСКО БЮРО – СЕВЕР
Отдел „Статистически изследвания – Габрово“

**НАСЕЛЕНИЕ И ДЕМОГРАФСКИ ПРОЦЕСИ ПРЕЗ 2017 ГОДИНА В ОБЛАСТ
ГАБРОВО**

Демографска ситуация в областта през 2017 година:

- Продължава процесът на намаляване и застаряване на населението;
- Задълбочава се дисбалансът в териториалното разпределение на населението;
- Броят на живородените деца запазват нивото си от 2016 година;
- Увеличава се броят на умрелите лица и коефициентът на обща смъртност;
- Увеличава се детската смъртност;
- Броят на сключените граждански бракове се увеличава, а броят на бракоразводите намалява.

Брой и структури на населението

Към 31 декември 2017 г. населението на област Габрово е 110 254 души, което представлява 1.6% от населението на България и 13,9% от населението на Северен централен район. В сравнение с 2016 г. населението на областта намалява с 2080 души, или с 1.9%.

Мъжете са 53 243 (48.3%), а жените – 57 011 (51.7%), или на 1 000 мъже се падат 1 071 жени. Броят на мъжете преобладава във възрастите до 53 години. Включително с нарастването на възрастта се увеличават броят и относителният дял на жените от общото население на областта. Относителният дял на жените е най-висок в община Дряново – 52.2% или на 1 000 мъже се падат 1 092 жени, а най-нисък е в община Севлиево – 51.4% или на 1 000 мъже се падат 1 058 жени.

Продължава процесът на застаряване на населението в област Габрово. В края на 2017 г. лицата на 65 и повече навършени години са 31 141, или 28.2% от населението на областта, което я нарежда на второ място в страната след област Видин (29.3). В сравнение с 2016 г. делът на населението в тази възрастова група нараства със 0.3 процентни пункта, а спрямо 2001 г. – със 7.9 процентни пункта. В регионален аспект, лицата на 65 и повече навършени години са най-много в община Трявна – 31.9%, а най-малко в община Севлиево – 26.9%.

Процесът на застаряване е по-силно изразен сред жените отколкото сред мъжете. Относителният дял на жените на възраст над 65 години е 32.8%, а на мъжете - 23.4%. Тази разлика се дължи на по-високата смъртност сред мъжете и като следствие от нея – на по-ниската средна продължителност на живота при тях.

Към 31.12.2017 г. децата до 15 години в областта са 12 632, или 11.5% от общия брой на населението, като спрямо 2016 г. този дял се увеличава с 0.2 процентни пункта. По този показател област Габрово заедно с област Смолян заемат последно място в страната.

В община Севлиево лицата от тази възрастова група са с най-висок дял – 13.0%, а с най-нисък – в община Трявна (8.9%).

Към 31.12.2017 г. общият коефициент на възрастова зависимост¹ в област Габрово е 65.8%, или на всяко лице в зависимите възрасти (под 15 и над 65 години) се падат повече от две лица в активна възраст. За сравнение, през 2016 г. този коефициент е бил 64.6%.

¹ Коефициентът на възрастова зависимост показва броя на лицата от населението в „зависимите“ възрасти (населението под 15 и на 65 и повече навършени години) на 100 лица от населението в „независимите“ възрасти (от 15 до 64 години). Изчислява се в проценти

ТЕРИТОРИАЛНО СТАТИСТИЧЕСКО БЮРО – СЕВЕР
Отдел „Статистически изследвания – Габрово“

Това съотношение е по-благоприятно в градовете - 59.5%, отколкото в селата – 102.6%. Във всички общини на областта, този показател е над 60.0%, като най-неблагоприятно е съотношението в община Дряново (73.7%).

Застаряването на населението води до повишаване на неговата средна възраст, която от 47.2 години през 2014 г. нараства на 47.7 години през 2016 г. и достига 48.0 години в края на 2017 година. Процесът на застаряване на населението се проявява както в селата, така и в градовете, като в градовете средната възраст на населението е 46.8 години, а в селата – 53.5 години.

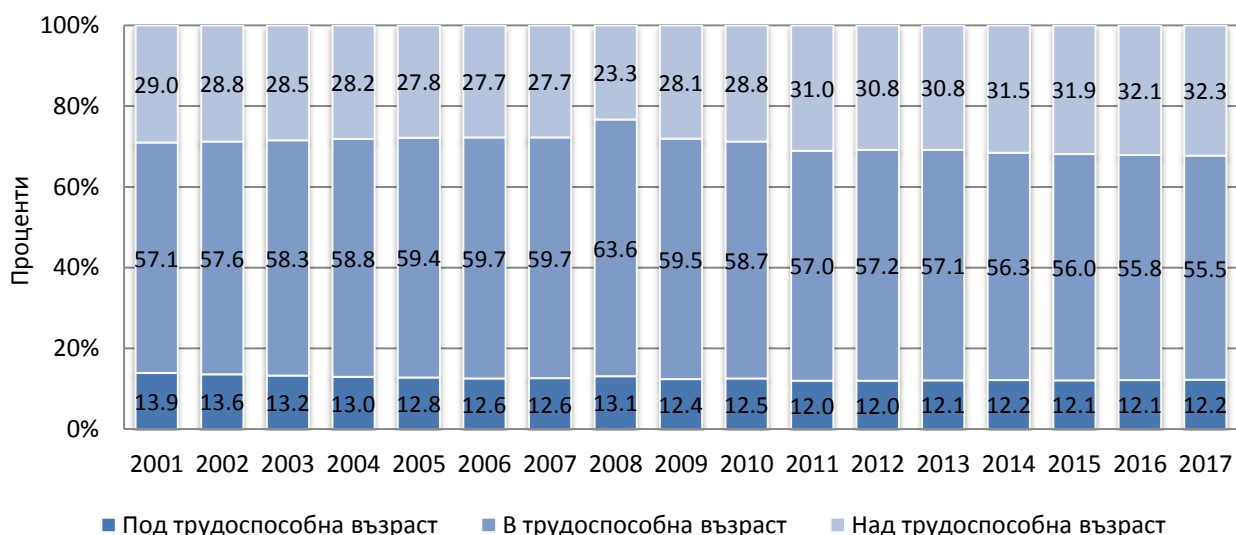
Тенденцията на застаряване на населението води до промени и в неговата основна възрастова структура - **под, във и над трудоспособна възраст**. Влияние върху съвкупностите на населението във и над трудоспособна възраст оказват както застаряването на населението, така и законодателните промени² при определянето на възрастовите граници за пенсиониране.

За 2017 г. тези граници за населението в трудоспособна възраст са до навършването на 61 години за жените и 64 години за мъжете.

Населението в трудоспособна възраст към 31.12.2017 г. е 61 158. души, или 55.5% от населението на областта, като мъжете са 33 029, а жените – 28 129. Независимо от увеличаващата се възрастова граница за пенсиониране през 2017 г., трудоспособното население е намаляло с 1 517 души, или с 2.4% спрямо предходната година.

Към края на 2017 г. над трудоспособна възраст са 35 591 души, или 32.3%, а под трудоспособна възраст – 13 505 души, или 12.2% от населението на областта.

Фиг.1. Население под, във и над трудоспособна възраст към 31.12.

² Възрастовите граници за разпределение на населението по категориите под, във и над трудоспособна възраст са определени съгласно Наредбата за пенсиите и осигурителния стаж, приета с Постановление № 30 на МС (ДВ, бр. 21/17.03.2000 година).

ТЕРИТОРИАЛНО СТАТИСТИЧЕСКО БЮРО – СЕВЕР
 Отдел „Статистически изследвания – Габрово“

Възпроизводството на трудоспособното население се характеризира чрез **коэффициента на демографско заместване**, който показва съотношението между броя на влизащите в трудоспособна възраст (15 - 19 години) и броя на излизащите от трудоспособна възраст (60 - 64 години). Към 31.12.2017 г. това съотношение е 50. За сравнение, през 2001 г. 100 лица, излизащи от трудоспособна възраст, са били замествани от 89 млади хора.

По този показател област Габрово отново дели последните места заедно с областите Перник и Кюстендил. Най-благоприятно е това съотношение в областите Сливен - 84, Варна – 71, и София (столица) - 70 лица.

Териториално разпределение на населението

Към 31.12.2017 г. в градовете живеят **90 287 души, или 81.9%, а в селата – 19 967 души, или 18.1% от населението на областта.**

Към края на 2017 г. населените места в област Габрово са 349, от които 5 са градове.

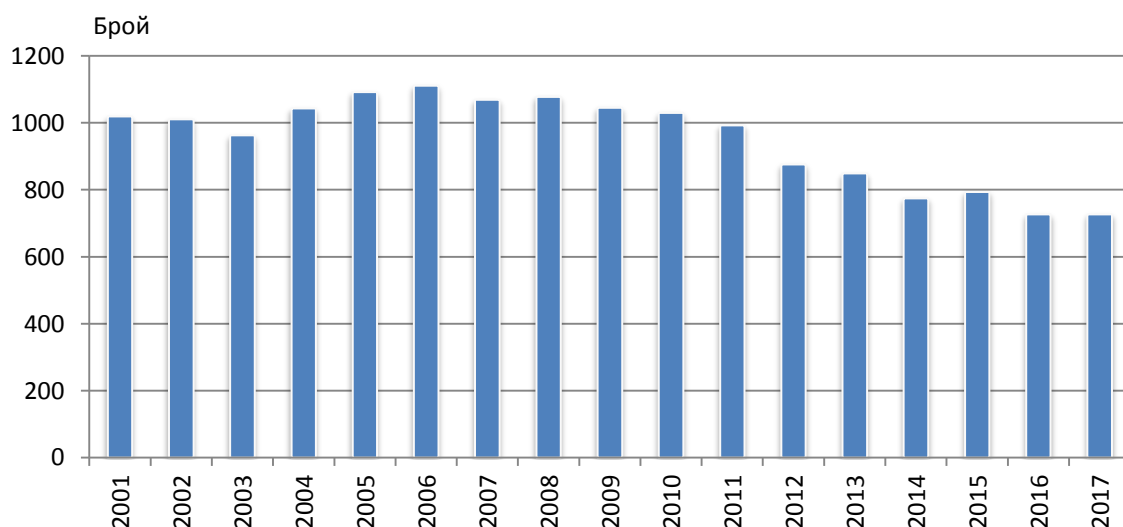
Населените места без население са 61, което нарежда областта на първо място в страната.

Основните фактори, които влияят върху измененията в броя и структурите на населението, са демографските процеси – раждаемост, смъртност и миграция.

Раждаемост

През 2017 г. в областта са регистрирани 733 родени деца, като от тях **727 (99.2%) са живородени**. В сравнение с предходната година броят на живородените остава непроменен.

Фиг. 5. Живородени деца през периода 2000 - 2017 година

Коефициентът на обща раждаемост³ през 2017 г. е 6.5%, а през предходната 2016 г. - 6.4%.

³ Брой живородени деца на 1 000 души от средногодишния брой на населението през годината.

ТЕРИТОРИАЛНО СТАТИСТИЧЕСКО БЮРО – СЕВЕР
Отдел „Статистически изследвания – Габрово“

Броят на живородените момчета (377) е с 27 по-голям от този на живородените момичета (350) или на 1 000 родени момчета се падат 928 момичета.

В градовете и селата живородени са съответно 611 и 116 деца, а коефициентът на раждаемост е 6.7‰ в градовете и 5.7‰ в селата.

Тоталният коефициент на плодовитост⁴ е един от основните показатели, характеризиращи плодовитостта на жените. **През 2017 г. средният брой живородени деца от една жена е 1.49.** За сравнение, през 2001 г. Той е бил 1.14, а през 2016 г. - 1.41.

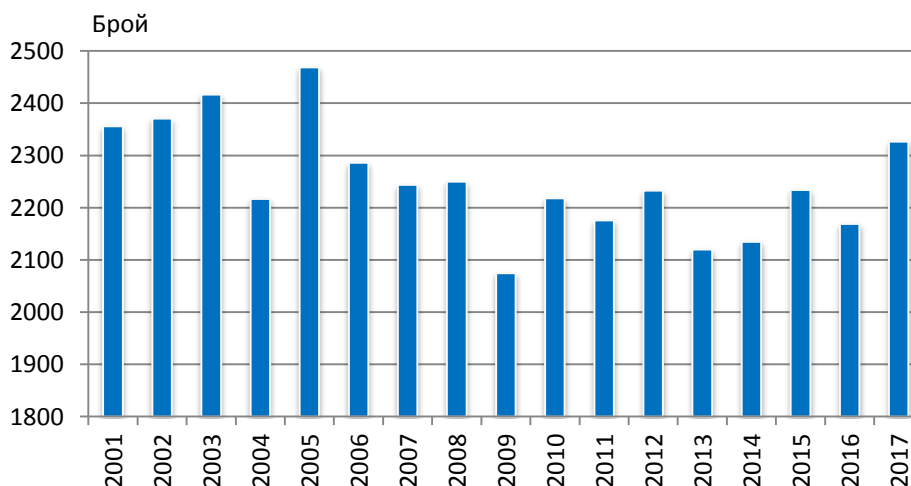
Средната възраст на жените при раждане на първо дете е **27.5 години през 2017 година.**

През 2017 г. броят на извънбрачните живородени деца е 496, или 68.2% от всички живородени. Относителният дял на извънбрачните раждания в селата (78.4%) е по-висок отколкото в градовете (66.3%). Високата извънбрачна раждаемост е резултат от значителното нарастване на броя на фактическите съжителства сред младите хора.

Смъртност

Броят на умрелите лица през 2017 г. е 2 327, а коефициентът на обща смъртност⁵ - 20.9‰. Спрямо предходната година броят на умрелите се увеличава със 158, или със 7.3 %. Нивото на общата смъртност продължава да е твърде високо.

Фиг. 9. Умрели през периода 2001 - 2017 година

Смъртността сред мъжете (21.3‰) продължава да бъде по-висока в сравнение със смъртността сред жените (20.6‰). През 2017 г. на 1 000 жени умират 964 мъже. Продължават и силно изразените различия в смъртността сред градското и селското население. Коефициентът на смъртност е по-висок в селата (37.5‰) отколкото в градовете (17.2‰).

⁴ Среден брой живородени деца, които би родила една жена през целия си фертилен период съобразно повъзрастовата плодовитост през отчетната година.

⁵ Брой умрели лица на 1 000 души от средногодишния брой на населението.

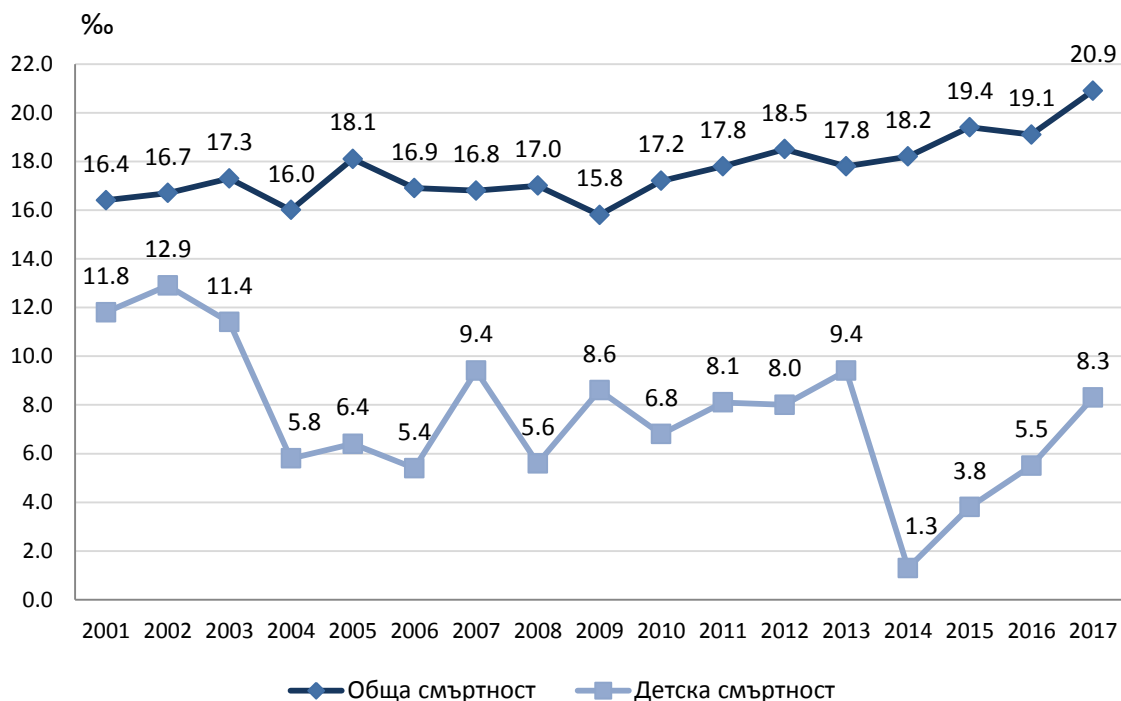

ТЕРИТОРИАЛНО СТАТИСТИЧЕСКО БЮРО – СЕВЕР
 Отдел „Статистически изследвания – Габрово“

Показателят за преждевременна смъртност⁶ през 2017 г. (16.5%) запазва нивото си от предходната 2016 г. В стойностите на показателя за преждевременна смъртност има съществени разлики при мъжете и жените. Умрелите жени на възраст под 65 години са 10.5% от всички умрели жени, а стойността на този показател при мъжете е 22.7%.

През 2017 г. в областта са починали 6 деца на възраст до една година, а коефициентът на детска смъртност⁷ е 8.3‰. За сравнение, през 2001 г. коефициентът на детска смъртност е бил 11.8‰, през 2005 г. - 6.4‰, а през 2016 г. - 5.5‰.

Фиг. 11. Коефициент на обща и детска смъртност

Бракове и разводи

През 2017 г. са регистрирани 330 юридически брака - с 19 повече спрямо предходната година, а коефициентът на брачност⁸ е 3.0‰. Три четвърти от всички регистрирани бракове (267) са сред населението в градовете.

За 81.5% от жените и 80.9% от мъжете, сключили граждански брак през 2017 г., той е бил първи.

Броят на разводите през 2017 г. е 166, или с 0.6% повече от регистрираните през 2016 година. От всички прекратени бракове 81.3% се отнасят за населението в градовете.

⁶ Относителен дял на умрелите лица под 65-годишна възраст от общия брой на умираанията.

⁷ Брой умрели деца на възраст под 1 година на 1 000 живородени.

⁸ Брой сключени бракове на 1 000 души от населението.

ТЕРИТОРИАЛНО СТАТИСТИЧЕСКО БЮРО – СЕВЕР
Отдел „Статистически изследвания – Габрово“

Естествен и механичен прираст на населението

Броят и структурите на населението се определят от размерите и интензивността на неговото естествено и механично (миграционно) движение.

Разликата между живородените и умрелите представлява естественият прираст на населението. **През 2017 г. в резултат на отрицателния естествен прираст населението на област Габрово е намаляло с 1600 души.**

Намалението на населението, измерено чрез **коэффициента на естествения прираст, е минус 14.4%⁹**. Коэффициентът на естествения прираст в градовете е минус 10.5%, а в селата - минус 31.8%. По този показател областта се нарежда на предпоследно място след област Видин - минус 16.2%.

Съществено влияние върху броя и структурите на населението в областта оказва и механичният прираст (нетното салдо от външната миграция), който също е отрицателен - минус 480 души. Той се формира като разлика между броя на заселилите се и изселилите се от областта.

---

⁹ Разлика между броя на живородените и броя на умрелите на 1 000 души от средногодишния брой на населението.

**ТЕРИТОРИАЛНО СТАТИСТИЧЕСКО БЮРО – СЕВЕР
Отдел „Статистически изследвания – Габрово“**

Методологични бележки

Броят и структурите на населението към края на всяка година се изчисляват на базата на данните от предходната година и данните за естественото и механичното движение на населението през текущата година.

Източник на данните за броя и структурите на населението е Информационна система „Демография“ в Националния статистически институт. Източник на данните за естественото и механичното движение на населението (раждания, умираания, бракове, разводи, вътрешна миграция) е Единната система за гражданска регистрация и административно обслужване на населението. Те се регистрират чрез документите образци ЕСГРАОН - ТДС: съобщение за раждане, съобщение за сключен граждански брак, съобщение за прекратен граждански брак, съобщение за смърт и адресна карта за промяна на настоящ адрес.

Източник на данните за външната миграция са Единната система за гражданска регистрация и административно обслужване на населението, образец ЕСГРАОН - ТДС: адресна карта за промяна на настоящ адрес; Националната агенция за приходите; Националният осигурителен институт; Министерството на вътрешните работи; Оценки на емиграционните потоци.

Данните за броя на населението и за настъпилите демографски събития в териториален разрез са представени според административно-териториалното устройство на страната към 31.12. на съответната година (населени места, общини, области) и статистически райони по настоящ адрес. Това е адресът, който отговаря на документално заявеното местоживее на лицето.

Възрастта на населението в края на годината е изчислена към 31.12. в навършени години. Възрастта на лицата при настъпване на демографско събитие се изчислява в навършени години въз основа на датата на раждане и датата на съответното събитие, т.е. възрастта, която лицата са достигнали при настъпване на събитието.

При изчисляване на демографските показатели се използва съвкупността на средногодишното население. Средногодишният брой на населението е средна аритметична величина от изчисленото население към края на предходната и края на отчетната година.